

2003 második felében élénkült Magyarországon a gazdasági növekedés. A gyorsuló növekedést a termelés oldaláról az **ipar**, illetve a **beruházások** alakulása alapozta meg. A gyorsulás meghatározó tényezője az ipari exportértékesítés volt, amely azonban az egyes ágazatokban nem volt egyenletes, sőt jelentős eltérések jellemezték. A dinamikus exportnövekedésben kiemelkedő szerepe volt a három gépipari ágának, míg a feldolgozóipar több területén csökkent vagy stagnált az export. Az ipar javuló kilátásaira utal, hogy a megfigyelt ipari ágazatok év végi rendelései számottevően nőttek.

A **beruházások** ágazati szerkezetében 2003-ban jelentős változások következtek be, és jórészt ezek adnak magyarázatot az előző évhez képest mutatózó ütemcsökkenésre is. Legszembetűnőbb változás, hogy a túlnyomórészt állami finanszírozású beruházások 2002. évi kiugróan gyors növekedése megszűnt, sőt 2003-ban számottevő csökkenés következett be.

Az **építőipar** 2003. évi teljesítménye valamivel (0,7%-kal) meghaladta az előző évi kiemelkedően magas szintet (2002-ben 18%-os volt a növekedés). Az év első harmadában – az elhúzó és kemény tél miatt – bekövetkező termelés-visszaesést az év folyamán a gazdasági ág ellensúlyozni tudta, a szerződésállomány azonban az építőipari konjunktúra jövőbeni mérséklődésére utal.

Az **államháztartás** hiánya bár éves szinten javult, továbbra is magas. Az ország **külkereskedelmi** forgalma 2003-ban jelentősen élénkült, ez a folyamat éves szinten a passzívum növekedésével járt együtt. Az év második felében az egyenlegromlás lelassult, majd megállt.

A fő termelői ágazatokban és a külkereskedelmi forgalomban a 2002-es csillapulás után tavaly ismét élénkebb **ármozgások** voltak, ami vagy az előző évinél nagyobb áremelkedést, vagy a csökkenéssel szemben szinten maradást jelentett. A változások az energia-szektor átalakulásával, a mezőgazdasági, élelmiszeripari termeléssel és értékesítéssel, valamint a forint árfolyamváltozásaival függtek össze.

A kutatás-fejlesztés helyzete az EU-ban

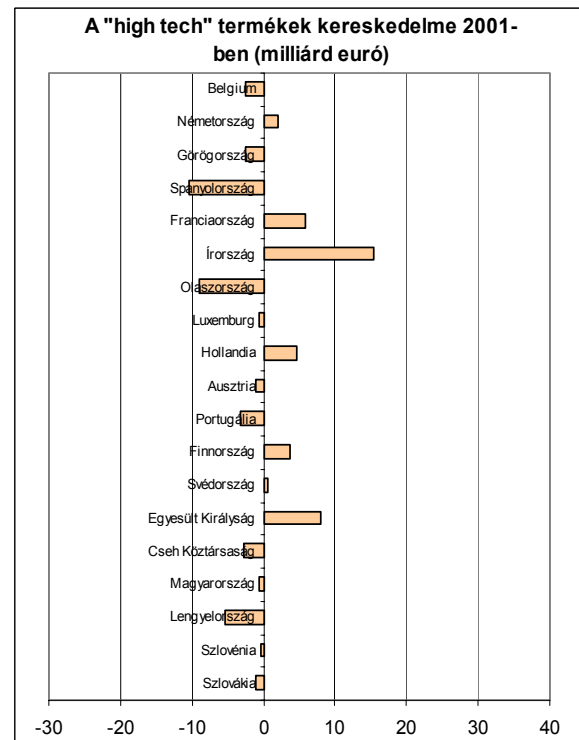
2000-ben, Lisszabonban az Európai Tanács stratégiai célként jelölte meg, hogy 2010-re az Európai Unió világ legversenyképesebb és legdinamikusabban fejlődő tudásalapú gazdaságává váljon.

2002-ben, a Barcelonában a tagállamok pontosították az elérendő célokat, és megegyeztek abban, hogy 2010-re a GDP 3%-át fogják kutatásra fordítani.

2001-ben ez az arány 1,98% volt, a 2000-es 1,95%-hoz képest. Ugyanakkor a K+F kiadások GDP-hez viszonyított aránya 2000-ben Japánban 3%, az Egyesült Államokban pedig 2,8% volt, míg a csatlakozó országokban 0,8%.

A legfrissebb adatok szerint a legmagasabb K+F intenzitást az EU-n belül Svédország (a GDP 4,3%-a), és Finnország (3,5%) mutatta fel. Átlagon felüli arányokat jegyeztek fel Németországban (2,5%), Dániában (2,4%), Franciaországban (2,2%) és Belgiumban (2,2%).

A csatlakozó országok közül Szlovéniában és a Cseh Köztársaságban mérték a legmagasabb adatokat (1,5, 1,3%), míg a legalacsonyabbat Cipruson (0,3). A kutatás-fejlesztésre abszolút értékben kiadott 3,4 milliárd euró 80%-át Lengyelországban a Cseh Köztársaságban és Magyarországon fektették be.

Ipar

2003-ban az ipari termelés volumene 6,4%-kal volt magasabb, mint 2002-ben. Az ipari export 10,9%-kal, a belföldi értékesítés 1,1%-kal nőtt. 2003 decemberében az ipari termelés az előző év azonos időszakához viszonyítva 12%-kal emelkedett, míg az előző hónaphoz képest 0,8%-kal csökkent.

A **feldolgozóipari** termelés volumene 2003-ban az előző évhez képest 7%-kal emelkedett, a decemberi növekedés pedig az éves átlag több mint kétszerese volt (15,5%). Az ágazatok közül a legnagyobb mértékben, 16,3%-kal a feldolgozóipari termelés több mint egynegyedét képviselő villamos gép, műszer gyártása emelkedett. A járműgyártás volumene szintén jelentősen, 13,5%-kal emelkedett. A 2002. évi visszaeséssel (3,1%) szemben a feldolgozóipari termeléshez 7%-kal hozzájáruló fémalapanyag, fémfeldolgozási termék gyártása 11,6%-kal nőtt. Számottevően, 7,6%-kal bővült a vegyi anyag, termék gyártása, ami elsősorban a gyógyszergyárak egész évi, átlagon felüli exportértékesítéséhez kapcsolódik.

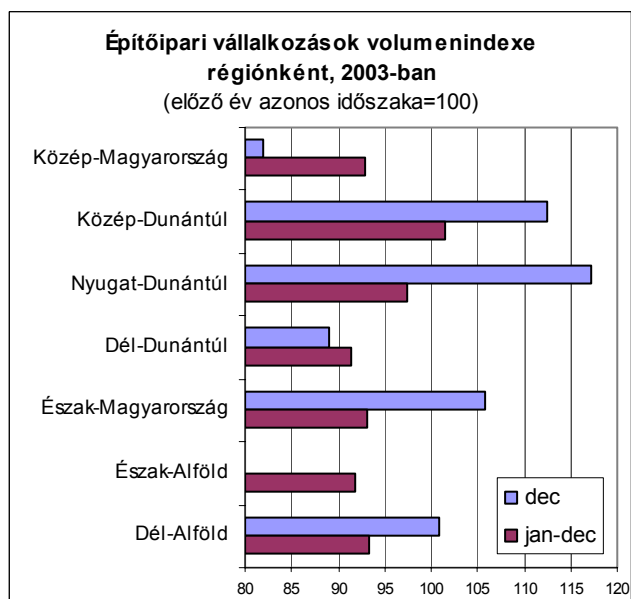
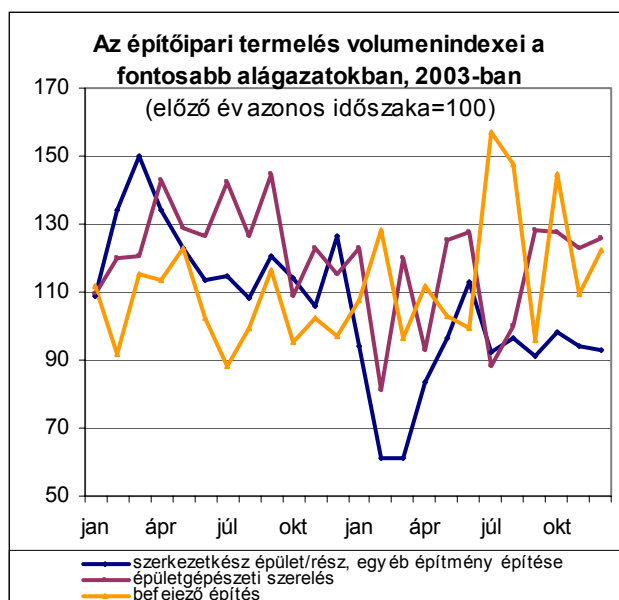
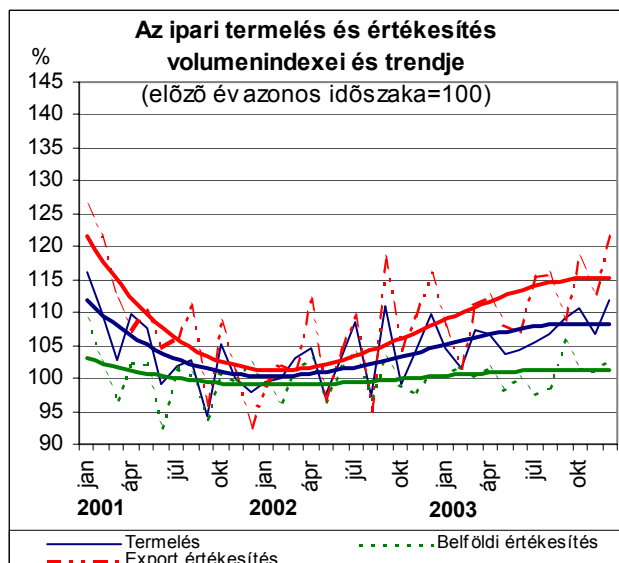
Erőteljes visszaesés figyelhető meg 2003-ban a kocszgyártás, kőolaj-feldolgozásban (8,8%), valamint a textiláru gyártásában (7,4%). Az ágazatok közül legnagyobb mértékben a bőrtermék-, és cipőgyártás (23,3%), valamint a máshova nem sorolt feldolgozóipari termelés (24,3%) maradt el a 2002. évitől.

Építőipar

Az építőipari termelés volumene 2003-ban kismértékben, 0,7%-kal haladta meg az előző évit. A termelés 2003. decemberben 6%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz képest. 2003 első tizenegy hónapjában a kivétel 8740 milliárd forintot, a behozatal 9750 milliárd forintot tett ki.

A legnagyobb építőipari alágazat, a szerkezetkész épületek és egyéb építmények építésének termelése 2003-ban 9%-kal csökkent. Az épületgépészeti szerelés termelése 13,8%-kal, a befejező építésé 16,7%-kal emelkedett. Az épületek építése 1,2%-kal nőtt, az egyéb építményeké az egy évvel korábbi szinten maradt. Az épületek építésén belül továbbra is kiemelkednek az államilag támogatott lakásépítések, valamint az ipari és kereskedelmi épületek építése. Az egyéb építmények között jelentősek a folytatódó közlekedésfejlesztési beruházások, illetve a vezeték- és csatornaépítések.

Az építőipari szervezetek termelése 2003-ban a Közép-Dunántúl kivételével valamennyi régióban csökkent. A legnagyobb mértékben a dél-dunántúli és az észak-alföldi székhelyű szervezetek termelése esett vissza. (8,7, 8,2%).

Árak

2004. januárban az egyhavi átlagos **fogyasztói** áremelkedés 2,1% volt, 2003. januárhoz viszonyítva pedig 6,6%-kal növekedtek az árak.

2004. januárban az „alapdrágulás” (maginfláció) 2003. januárhoz viszonyítva 5,9% volt.

2003. decemberében 12 hónap alatt az ipari termékek **termelőiár**-szintje 6,2%-kal lett magasabb a belföldi árak 7,6%-os és a forintban számba vett ipari kiviteli árak 5,2%-os emelkedése mellett.

Az előző év azonos időszakához képest 2003. decemberben a **mezőgazdasági** termékek termelői árának színvonala 16%-kal, 2003. január–decemberben pedig 5,3%-kal nőtt (ezen belül a növénytermesztési és kertészeti termékek ára 13,4%-kal emelkedett, az élő állatoké és állati termékeké 5,5%-kal csökkent).

Fizetési mérleg

2003. decemberben 437 millió euró hiánnyal zárt a folyó fizetési mérleg, míg az éves hiány 4,2 milliárd euró körül alakult.

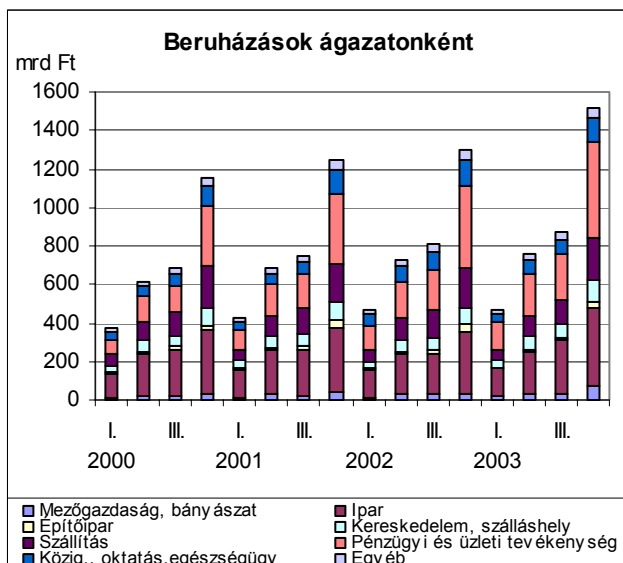
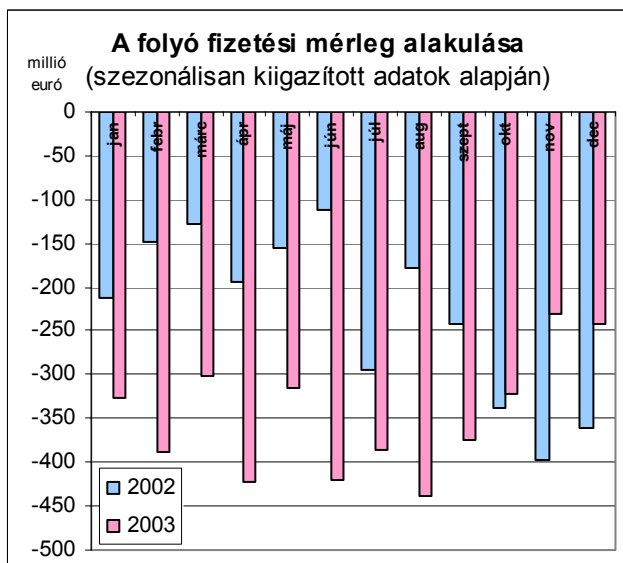
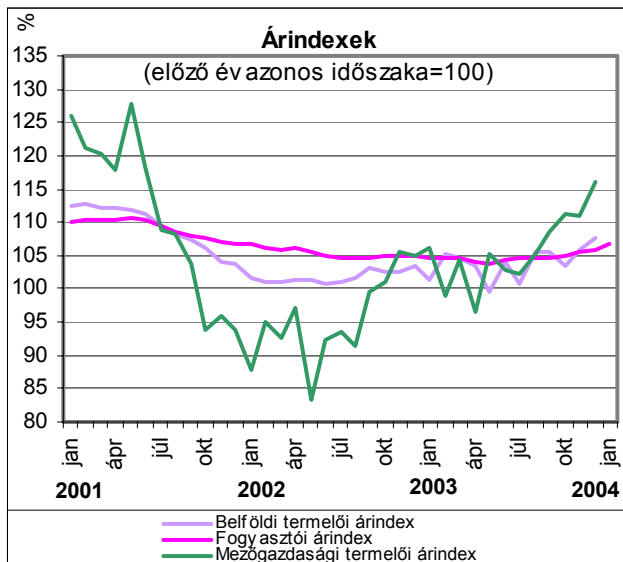
Ebben az évben az áruforgalom egyenlegének kiadási többlete 37,8 milliárd euró export és 41,1 milliárd euró import egyenlegeként alakult ki. Az előző évhez viszonyítva mind a kivitel, mind a behozatal értéke nőtt.

A szezonálisan kiigazított adatok alapján a szolgáltatások egyenlege 2003-ban összességében romlott, annak ellenére, hogy az idegenforgalom egyenlege a második félévben javult. Az idegenforgalom kívüli szolgáltatások esetében a hiány mértéke az év egészében jelentős, és tendenciájában növekvő volt.

Beruházások

A nemzetgazdasági beruházások volumene 2003-ban 3,1%-kal nőtt az előző évhez viszonyítva. Folyó áron a beruházások teljesítményértéke 3680 milliárd Ft volt, ezen belül 2003 IV. negyedében 1517 milliárd Ft-ot költöttek beruházásra. A 2003. IV. negyedévi nemzetgazdasági beruházások az előző negyedévhez képest 1,4%-kal emelkedtek, és 4,7%-kal nőttek az előző év IV. negyedéhez viszonyítva.

A gép- és berendezés-beruházások éves szinten 12,3%-kal emelkedtek, az építési beruházások 2,9%-kal csökkentek. A beruházás 2003. évi teljesítményértékének növekedéséhez elsősorban a beruházások több mint egynegyedét adó ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatás nemzetgazdasági ág 9,3%-os bővülése – mely a növekvő lakásberuházásokat is tartalmazza –, és a csaknem egynegyedét képviselő feldolgozóipar 13,2%-os növekedése járult hozzá.

Külkereskedelem

A külkereskedelmi mérleg csaknem egész évben romló tendenciát jelzett. 2003-ban az importra jutó export értéke 89,9%-os volt, ez a megelőző két évhez viszonyítva a legalacsonyabb arány.

Az export-import forgalom dinamikájában éves szinten mért 1,8 százalékpontos eltérésben döntő szerepe volt az első félévi folyamatoknak, amikor közel 5 százalékpontos különbség mutatkozott az import javára. A második félévben jelentős változás következett be: az erőteljes exportnövekedés éves szinten az olló jelentős szűkülését eredményezte.

Az év utolsó harmadában a fogyasztási és beruházási célú import növekedését jóval meghaladó, a termeléshez és összeszereléshez kapcsolódó behozatali bővülés volt tapasztalható (energiafejlesztő gépek, híradás-technikai berendezések). A kivitel esetében a videojáték exportjának megszűnését jelentős mértékben ellensúlyozta a gyógyszerek, illetve a szakmai, tudományos és ellenőrző gépek kivitelének növekedése.

Turizmus

2003-ban a kereskedelmi szálláshelyek az előző évihez hasonló számú (6,1 millió) vendéget és 2%-kal kevesebb vendégéjszakát regisztráltak. A szállodák átlagosan 44%-os szobakihasználtsággal működtek. A kereskedelmi szálláshelyek az előző évvel közel azonos – 87,3 milliárd forint – szállásdíj-bevételt értek el.

2003 folyamán 2,9 millió *külföldi vendég* érkezett a kereskedelmi szálláshelyekre, ahol 9,8 millió vendégéjszakát töltek el. A vendégek száma 4, az éjszakák száma 5%-kal csökkent. A külföldi vendég-forgalom az év utolsó két hónapjában érzékelhető fellendülése nem volt képes ellensúlyozni a 2003. január-októberi vendégforgalomban megfigyelhető hanyatlást. Az Európai Unió országából érkező állampolgárok 6,9 millió éjszakát töltek el a kereskedelmi szálláshelyeken, ami az összes külföldi vendégéjszaka 70%-a. Az uniós vendégforgalom – az éjszakák számát tekintve – 6%-kal csökkent a 2002-ben mért forgalomhoz képest. A külföldi vendégek átlagos tartózkodási ideje 2003-ban 3,4 éjszaka volt.

A kereskedelmi szálláshelyek 2003-ban 3,2 millió *belföldi vendéget* fogadtak, akik 8,2 millió vendégéjszakát töltek el. A belföldi vendégek száma 4, az éjszakák száma 3%-kal volt magasabb, mint 2002-ben. A belföldi vendégek átlagosan 2,5 éjszakát vettek igénybe a kereskedelmi szálláshelyeken.

Publikáció esetén kérjük, hogy elemzésünkre az alábbiak szerint hivatkozzon:

MKIK GVI: Gazdasági Havi Tájékoztató, 2004 / február, Budapest

